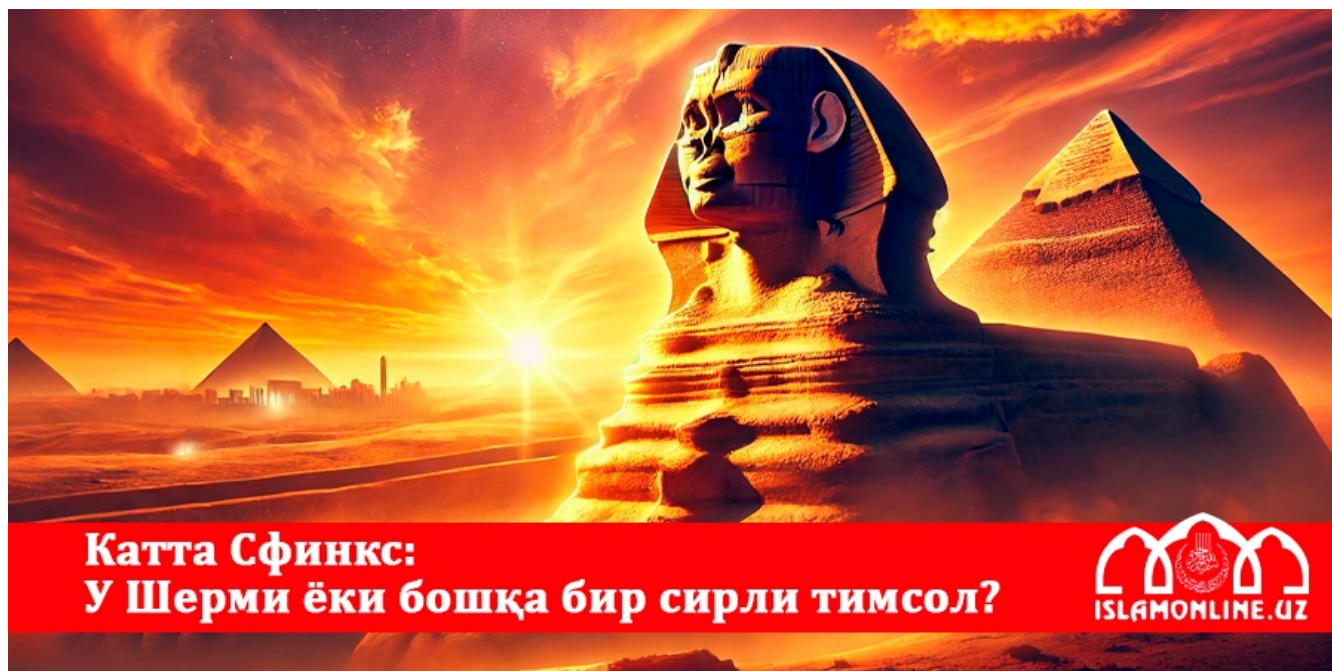

Катта Сфинкс: У Шерми ёки бошқа бир сирли тимсол?

Мисрнинг энг сирли ва афсонавий ёдгорлиги — Катта Сфинкс. Ушбу хайкал ўзида инсон бошли, Шер танали тимсолни акс эттиради. Бирок, кўплаб олимлар ва муҳаққиқлар унинг аслида Шер эканлигига ишонишади. Кани, келинг, бу хайкалнинг тарихи ва сирли жихатларини чуқурроқ ўрганиб чикайлик.

Хайкалнинг шакли ва хусусиятлари

Катта Сфинкс — бу монолит тошдан ясалган дунёдаги энг катта хайкал. Унинг баландлиги 20 метр, узунлиги эса 73 метрни ташкил қилади. Хайкал нафакат хажми, балки ўзига хос шакли билан ҳам ажралиб туради: Шер танасига инсон боши ўрнатилган. Лекин нега айнан шундай кўриниш берилгани халигача тушунарсиз.

Афсона ва тарихий далиллар

Қадимги мисрликлар Сфинксни муқаддас деб ҳисоблашган. Афсоналарга кўра, фиръавн Тутмос IV ёшлик пайтида саҳрода Сфинкс бошини қумдан топган. Сфинкс уни тушида чакириб, ўзини қумдан қутқаришни сўраган ва уни қирол қилишга ваъда берган. Шунингдек, Тутмос Сфинксни қумдан тозалаганидан кейин, уни ҳимоя қилиш учун унинг атрофида девор қурган.

Ёшни аниқлаш муаммоси

Катта Сфинкснинг ёши ва уни қим қургани ҳақида баҳслар ҳамон давом этмоқда. Аксарият олимлар Сфинксни Хефрен пирамидаси билан боғлаб, уни фиръавн Хефрен қурган деб ҳисоблашади. Лекин хайкалнинг ёши ва унинг тузилишига оид аниқ далиллар мавжуд эмас. Унинг ташки юзасида сув эрозияси излари бор, бу эса хайкал қадимдаги

янада нам иклим даврида ясалганини кўрсатади.

Шер ва инсон боши

Сфинкснинг боши танасига нисбатан жуда кичик кўринади. Бу эса хайкалнинг боши бошка мақсадда кайтадан ишланган бўлиши мумкинлигини кўрсатади. Қадимги Мисрда Шер энг улуг хайвон ҳисобланган ва у қудрат ва ҳокимият тимсоли бўлган. Шу сабабли, Сфинкснинг аслида Шер бўлиб, кейин инсон боши билан алмаштирилган бўлиши эҳтимоли бор.

Нима учун Сфинкснинг девор билан ўралгани?

Яқинда Сфинкс атрофидан кум остидаги харобалар топилди, улар унинг атрофида девор қурилганлигини кўрсатади. Демак, Сфинксни девор билан ҳимоя қилиш зарур деб топилган. Бу кумга ботиб қолмаслиги учун қилинган бўлиши мумкин.

Катта Сфинкс дунё маданиятининг бебаҳо ёдгорлиги ҳисобланади. Унинг ҳақиқий ёши, қим томонидан ва нима мақсадда қурилгани бўйича саволлар қанчалар жавобсиз қолмоқда. Бироқ, унинг қадимги мисрликлар учун ўзига ҳос маънавий ва маданий аҳамиятга эга бўлгани шубҳасиз. Сфинкснинг ҳақиқий тарихи бизнинг маданий меросимиз сирларини янада бойитиш учун қўйилмоқда.

Буюк Шер ва Сфинкс ҳақида янги назариялар

Мисрдаги Катта Сфинкс ўзининг сирли тарихи ва номаълум қилиб қилиниши билан олимлар ва тадқиқотчиларни ўйга солиб қолмоқда. Қўплаб назарияларга кўра, Сфинкс аслида Шер бўлган ва вақт ўтиши билан инсон боши билан қайта тикланган. Қуйида ушбу фикрнинг асословчи далиллар ва назарияларни кўриб чиқамиз.

Сфинкснинг аслида Шер бўлгани ҳақидаги далиллар

1. Қуйи аслийлик ва қайта тиклаш аломатлари

Сфинкснинг тана қисми ва бош қисми ҳолатидаги фарқ бу хайкалнинг боши қайтадан ишланганини кўрсатади. Олимлар фикрича, сув эрозияси хайкалнинг биринчи навбатда бош қисмига салбий таъсир кўрсатган ва унинг асли шаклини тиклаш қийин бўлган. Бунинг ўрнига, хайкалга инсон боши ясалган.

2. Шер Миср маданиятидаги ўрни

Қадимги мисрликлар Шерни қуч-қудрат ва ҳимоя рамзи сифатида жуда улуғлашган. Шер Мисрнинг энг муқаддас хайвонларидан бири бўлиб, у қўплаб санъат асарларида акс этган. Буюк Шер, эҳтимол, айнан шу мақсадда қурилган бўлиши мумкин.

3. Сув эрозияси аломатлари

Сфинкс ва унинг атрофида сув эрозияси излари топилган. Бу излар бугунги кундаги қуруқ иклимдан фарқли ҳолда, хайкал янада нам иклим шароитида қурилганини кўрсатади. Мисрда нам иклим охири март тахминан 5000 йил аввал бўлган. Бу Сфинкснинг пирамидалардан ҳам қадимий эканлигини аниқлатади.

Қурилиш тарихи ва қим қургани ҳақида баҳслар

Катта Сфинкснинг аслида ким томонидан курилгани хакида аник маълумотлар йўқ.

Куйида назариялар келтирилади:

- фиръавн Наре Мари

Тадкикотчилар Сфинкснинг боши фиръавн Наре Марининг юзини акс эттириши мумкин деб тахмин килишади. Наре Мари (Мени) Мисрнинг биринчи ягона кироли хисобланади ва у 3100 йиллар аввал хукмронлик килган.

- Атлантлар билан богликлик

Афсонавий Атлант цивилизациясига оид маълумотларни саклаган "Ёзувлар зали"нинг Сфинкс остида жойлашгани хакида ҳам назариялар мавжуд. Япониялик олимлар махсус асбоб-ускуналар оркали Сфинкс остида бир хонанинг борлигини аниклашган, аммо бу борада тадкикотлар тўхтатилган.

Хулоса ва янги саволлар

Буюк Шер аслида пирамидалардан аввал курилган ва Мисрнинг бой маданий меросининг мухим кисми бўлиши мумкин. Унинг аслида Шер бўлгани ва вақт ўтиши билан қайта тиклангани хакидаги назариялар, унинг келиб чиқишига оид кўплаб саволларнинг ханузгача очиклигини кўрсатади. Хайкалнинг келажакдаги тадкикотлари бизга янги сирларни очиб бериши мумкин.

Абу Муслим